

1. Медична модель.
2. Освітня модель.
3. Соціально-політична модель.
4. Модель самопідсилення (комбіновано поєднує в собі основні характеристики трьох попередніх моделей).
5. Модель «дії на благо здоров'я».

Здійснюючи дослідницьку роботу ми установили послідовність існуючих заходів соціальної профілактики, що застосовується в межах нашої Держави:

1. Економічні заходи.
2. Соціально – культурні заходи.
3. Правові заходи.
4. Заходи, що застосовуються до певної групи осіб:

- проведення роз'яснювальної роботи;
- проведення профілактичної перевірки;
- направлення письмових повідомлень;
- встановлення посиленого режиму;
- здійснення профілактичних операцій, рейдів, патрулювання;
- соціальний патронат.

Соціально-педагогічний аспект соціальної профілактики полягає в соціальному вихованні громадян щодо сутності негативних впливів насильства, жорстокості, торгівлі людьми тощо і усуненні їх як показу моделей позитивної поведінки, що створює умови для самозахисту прав на основі розпізнавання негативного впливу і шкоди або звернення по допомогу.

Висновок. Таким чином, соціальна профілактика в Україні, є невід'ємною і важливою складовою сучасного суспільства. Вона потребує постійної підтримки нашої Держави, належного фінансування заходів соціальної профілактики, підготовки фахівців для ефективної і соціальної роботи. Ця тема є актуальною для подальшого дослідження.

ЛІТЕРАТУРА

1. Практичний досвід роботи спеціалізованих служб та партнерських організацій Київського міського центру соціальних служб для молоді:/ Уларядник К.С., Шендеровський О. – К: ДЦССН, 2013. – 3т. 4с.
2. Безкалько О.В., Соціальна педагогіка в схемах і таблицях «Навчальний посібник». – К: Центр Навчальної літератури, 2014. – 134с.

Анастасія Костенко,

студентка 3 курсу

факультету дошкільної, спеціальної та соціальної освіти

Наук. керівник: **С.Г. Улюкаєв**, к.п.н., доцент (БДПУ)

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ДО РОБОТИ З ДІТЬМИ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ

У пояснювальній записці до "Плану дій щодо запровадження інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах на 2009–2012 рр." пишеться, що впровадження інтегрованого та інклюзивного

навчання потребує створення відповідного освітнього середовища, забезпечення наукового супроводу, створення навчальних програм, навчального методичного забезпечення. Ключовим фактором розвитку інклюзивної освіти має бути відповідна підготовка педагогів до роботи з дітьми з особливими потребами [3]. Однак наше суспільство до цього часу ще не готове до масового впровадження інклюзивної освіти у загальноосвітніх закладах через недостатнє фінансування та матеріально-технічне забезпечення, упереджене ставлення батьків здорових дітей до дітей з особливими потребами, недостатнє кадрове забезпечення і неготовність педагогів до роботи з дітьми, що мають психофізичні порушення.

В Україні та інших країнах пострадянського простору практика впровадження інклюзивних форм освіти в систему загальноосвітніх навчальних закладів є досить складною, що пов'язано з наявністю бар'єрів загальної освіти, які заважають успішній реалізації інклюзивних процесів. До таких бар'єрів належать:

- відсутність системного бачення проблеми інклюзії і шляхів її вирішення в різних освітніх структурах;
- невідповідність педагогічного корпусу загальної освіти (дидактична, психологічна, особистісна) до участі в інклюзивних процесах;
- недостатній рівень компетентності в межах цієї проблеми педагогічного корпусу вищих педагогічних навчальних закладів;
- загальна освіта не має реальних стимулів і не виявляє активного інтересу до проблем інклюзії;
- пріоритети і цінності сучасної загальноосвітньої школи (успішність здавання ЗНО, кількість випускників, які вступили до вузів) орієнтовані на результат, а не на особистість. Соціальне партнерство, як обов'язковий атрибут інклюзії, підмінений в загальній освіті конкуренцією, де цінуються тільки розумні, красиві і сильні;
- особливість традиційної слов'янської ментальності з її пріоритетом соціального захисту над освітою і вибудовування в такому ракурсі соціальної політики стосовно осіб з особливостями психофізичного розвитку відводять на другий план державну підтримку реформування освіти під завдання інклюзії.

Сучасні програми розвитку і виховання дітей з комплексними порушеннями недостатньо орієнтовані на включення їх у систему соціальних відносин. Невирішеною залишається і проблема підготовки фахівців для роботи з даною категорією дітей. Наявність компетентних педагогічних кадрів виступає одним з основних умов для розвитку інноваційного освітнього закладу, який дозволяє реалізувати потреби кожної дитини, незалежно від ступеня вираженості порушення, та забезпечує процес інтеграції дітей з особливими освітніми потребами в загальноосвітній простір.

При організації освітнього процесу в умовах інклюзивного навчання слід враховувати, що розвиток дитини, з особливими потребами залежить від якості освітнього середовища, змісту й характеру співробітництва, допомоги дорослого. Тому актуальність проблеми, що

досліджується полягає в особливостях підготовки фахівців середньої освіти, формуванні відповідних умінь та навичок, забезпеченні психолого-педагогічного супроводу дітей з обмеженими можливостями у загальноосвітній простір, сприянні їх входженню у соціум здорових дітей.

Мета статті: теоретичний аналіз існуючої системи професійної підготовки майбутніх вчителів до роботи з дітьми в умовах інклюзивної освіти. Інклюзивна освіта є однією з тих концепцій, яка вимагає зміни ustalених уявлень, що формувалися протягом багатьох десятиліть, в усіх учасників системи освіти. Її гуманістична і правозахисна складова має на увазі зміну системи соціальних відношень і ґрунтується на інших цінностях, ніж звична для нас традиційна освіта.

Розгляд освіти через призму інклюзивності означає зміну уявлень про те, що проблемою є дитина, і перехід до розуміння того, що змін потребує сама система освіти. Цілі інклюзивної освіти знаходяться принципово в іншій системі координат, яка кардинально відрізняється від ustalених цілей системи загальної і спеціальної освіти. Варто наголосити, що інклюзивна освіта не буде побудована швидко, це довгостроковий проєкт, який передбачає, насамперед, формування професійно-особистісної готовності усіх учасників педагогічного процесу, і зокрема педагогів з дошкільної освіти, до роботи в інклюзивних умовах.

Питання готовності майбутнього педагога до роботи з дітьми в умовах інклюзивної освіти досліджувалось зарубіжними вченими Т. Лорманом, Д. Дешлер, Д. Харві, російськими та українськими науковцями: Н. Буковцовою, І. Хафізулловою, О. Воробйовою, А. Колупасовою, К. Волковою, О. Антоною, О. Маргинчук, Т. П'ятаковою, В. Засенком, Н. Назаровою, Ю. Шумилівською та ін.

Ведучі педагоги вищої школи вважають, що для практичного здійснення інклюзивного навчання необхідно вирішити низку проблем, пов'язаних не тільки з матеріальною базою, а й різними позиціями членів суспільства і, насамперед, неготовністю педагогів до здійснення своєї професійної діяльності в нових умовах. Враховуючи, що дитина з обмеженими можливостями має право на вільний вибір освітньої установи, то кожен педагог повинен мати певний набір компетентностей, необхідний для роботи в інклюзивному освітньому середовищі [2, с. 22].

Аналіз наукової та спеціальної літератури з проблем інклюзивної освіти надав нам змогу визначити основні компоненти професійно-особистісної готовності майбутнього педагога, які розглядаються найчастіше, а саме:

- мотиваційний – це сукупність стійких мотивів до роботи в умовах інклюзивної освіти, спрямованість на здійснення ефективного процесу навчання і виховання, визнання кожної дитини суб'єктом навчально-вихованої діяльності, формування внутрішньої готовності до позитивного сприймання дітей з особливостями психо-фізичного розвитку;
- когнітивний – система знань і уявлень про проблему інвалідності, особливості психофізичного розвитку осіб з обмеженими можливостями здоров'я і особливості побудови освітнього процесу;
- креативний – відображає творчу активність і особистісні якості

педагога, які дозволяють створювати нові матеріальні та духовні цінності, а також розвивати творчий потенціал дітей з особливостями психофізичного розвитку, враховуючи їх можливості;

- діяльнісний – складається із способів і прийомів реалізації професійно-педагогічних знань в роботі з дітьми з особливими освітніми потребами і передбачає формування у майбутніх педагогів відповідних професійних компетентностей [2, с. 47].

З метою успішного формування інклюзивної компетентності майбутніх педагогів у процесі професійної підготовки науковцем виділені такі педагогічні умови: застосування технології контекстного навчання, що дозволяє сформувати цілісну структуру професійної діяльності майбутніх педагогів в умовах інклюзивного навчання за допомогою оптимального з'єднання репродуктивних і активних методів навчання та відтворення соціального контексту майбутньої діяльності; використання потенціалу змісту педагогічних дисциплін для формування позитивної мотивації до здійснення інклюзивного навчання; включення в зміст навчання майбутніх педагогів спецкурсу "Інклюзивне навчання в загальноосвітній школі"; забезпечення наступності етапів формування інклюзивної компетентності майбутніх учителів, розвиток і застосування сформованих ключових компетентностей у практичній діяльності студентів [1, с. 59].

Введення в освітній процес навчальних дисциплін присвячених особливостям інклюзивної освіти має на меті забезпечити підготовку майбутніх вчителів до включення дітей з особливими потребами у звичайні класи навчального закладу, сприяти реалізації дітей щодо рівного доступу до якісної освіти без упереджень та стереотипів. За змістом вони повинні вирішувати завдання, що пов'язані з підвищенням рівня професійної компетентності майбутніх педагогів з психолого-педагогічних і методичних основ організації інклюзивного навчання дітей з особливими освітніми потребами; ознайомленням студентів з різними формами й моделями організації інклюзивного навчання; актуалізацією знань студентів з питань спеціальної (корекційної) педагогіки та психології; формуванням вмінь створювати індивідуальні навчальні програми для дітей з особливостями психофізичного розвитку на основі діагностики їхніх потреб; ознайомленням з досвідом управління закладами освіти, які реалізують принципи інклюзивної освіти, відпрацюванням стратегії впровадження інклюзивного навчання в загальноосвітній простір.

Освітняцький ринок сьогодні сигналізує про нові запити суспільства у фахівців, які б могли задовольнити освітні потреби різних категорій дітей, в тому числі і дітей з особливими освітніми потребами. Готовність до інноваційної педагогічної діяльності – особливий особистісний стан, який передбачає наявність у педагога мотиваційно-ціннісного ставлення до професійної діяльності, володіння ефективними способами і засобами досягнення педагогічних цілей, здатності до творчості і рефлексії. Багато проблем, що постають перед педагогами, які працюють в інноваційному режимі, пов'язані і з низькою інноваційною компетентністю, що представляє собою систему мотивів, знань, умінь, навичок, особистісних якостей педагога, що забезпечує ефективність використання нових педагогічних технологій у роботі з дітьми.

Аналіз проблеми підготовки майбутніх вихователів до роботи з дітьми з особливими потребами в загальноосвітньому просторі засвідчив потребу у майбутніх наукових розвідках з метою вивчення і уточнення особливостей підготовки вихователів до здійснення ефективного супроводу цих дітей в дошкільних навчальних закладах, формування професійної компетентності педагогів загальноосвітніх шкіл у сфері розвитку, навчання і виховання дітей особливостями психофізичного розвитку.

ЛІТЕРАТУРА

1. Воробйова О. К вопросу о профессиональной подготовке будущего учителя начальных классов, способного работать в инклюзивной среде / О. Воробйова // Материалы II Всероссийской научно-практической (заочной) конференции. – М. : СВИТ, 2012. – С. 57–65.

2. Мартинчук О. В. Підготовка майбутніх педагогів до професійної діяльності в умовах інклюзивної освіти [Електронний ресурс] / О. В. Мартинчук // Вісник психології і педагогіки : збірник наук. праць / Педагогічний інститут Київського університету імені Бориса Грінченка Інститут психології і соціальної педагогіки Київського університету імені Бориса Грінченка. – К., 2012. – Вип. 8. – 248 с.

3. Про затвердження Плану дій щодо запровадження інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах на 2009–2012 роки": / Наказ МОН № 855 від 11.09.09 року.

Анастасія Лебедева,

студентка 4 курсу

факультету дошкільної, спеціальної та соціальної освіти
Наук. керівник **Н.М. Захарова**, к.пед.н., доцент (Б/ДПУ)

ЛЕКОТЕКА ЯК ФОРМА СОЦІАЛЬНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ

Актуальність: Ратифікувавши основні міжнародні правові документи (Декларація ООН про права людини, Про права інвалідів, Конвенція ООН про права дитини), Україна взяла на себе зобов'язання щодо дотримання загальнолюдських прав, зокрема щодо здобуття якісної освіти дітьми з особливими освітніми потребами. Актуальність цього питання засвідчує існування категорії дітей з обмеженими функціональними можливостями, тільки незначна частина з яких інтегровані до закладів освіти. Таким чином, всебічна підтримка дитини, визнання її потенціалу та задоволення індивідуальних потреб – актуальне завдання сучасної державної політики. Однією з важливих умов, необхідних для його вирішення та успішної соціалізації дітей, ми вважаємо, є **праймінг** – попереднє навчання необхідним навичкам, які знадобляться дитині при спілкуванні з ровесниками або в навчанні, що реалізується через організацію служб ранньої допомоги, спрямованих на розвиток комплексу необхідних соціальних навичок для інтеграції в соціум та формування первинних основ всебічного розвитку особистості дитини.